

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська
конференція здобувачів вищої освіти і молодих
учених**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

*Кафедра філософських і соціологічних студій та
соціокультурних практик*

Співорганізатори:

Південно-Українське відділення
Соціологічної асоціації України
Національний університет «Одеська політехніка»
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
Міжнародний університет

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська конференція здобувачів
вищої освіти і молодих учених
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ
НАУКОВІ СТУДІЇ»
(17-19 листопада 2025 року)**

Одеса, 2025

УДК 001.895:005.8(082)
ББК 60я431

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
протокол № 7 від 09 грудня 2025 року*

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.

Рецензенти:

кандидатка філософських наук, доцентка, доцентка кафедри філософії, історії та політології
Національного університету «Одеська політехніка» *Наталія РИБКА*

кандидатка політичних наук, доцентка, доцентка кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін Міжнародного університету *Юлія МЕЛЬНИК*

У Збірнику матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Південноукраїнські наукові студії» представлено напрацювання учасників із різних регіонів України, об'єднаних спільною метою – осмислення сучасних наукових викликів та пошук інноваційних рішень у міждисциплінарному просторі. Конференція організована Державним закладом «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за участю кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик, у співпраці з Південно-Українським відділенням Соціологічної асоціації України та провідними університетами країни – ЗВО-партнерами.

Матеріали збірника охоплюють широке коло тем, що відповідають актуальним потребам сучасного суспільства й науки. Серед них: трансформації українського соціуму, культурні та історичні процеси в контексті суспільно-політичних змін, філологічні студії в умовах цифровізації, розвиток креативних індустрій, філософія бізнесу та етичні виміри інновацій, екологічна філософія й концепції сталого розвитку, сучасні підходи до філософії здоров'я, інновації в освіті, проблеми політики та суспільного розвитку, а також виклики, пов'язані з критичним мисленням і логічною культурою XXI століття.

Збірник відображає високий рівень наукових досліджень молодих учених, сприяє розвитку міжвузівської наукової співпраці та формує простір для конструктивного діалогу між представниками різних освітніх і наукових галузей. Матеріали конференції можуть бути корисними для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, а також фахівців, що працюють у сфері соціальних, гуманітарних та освітніх наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

© ДЗ «ПНПУ імені К. Д. Ушинського», 2025

© Авторів матеріалів, 2025

Балінський Артем РОЛЬ НАРОДНОГО РУХУ УКРАЇНИ У ПРОГОЛОШЕННІ НЕЗАЛЕЖНОСТІ (1989–1991 рр.).....	80
Боднарчук Катерина ЦІННОСТІ ТА СОЦІАЛЬНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	85
Васильєва Лариса МІЖ ЗАКОНОМ І БЛАГОДАТТЮ: ФЕМІНІСТИЧНА АНТРОПОЛОГІЯ ЄВАНГЕЛЬСЬКОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЖІНОЧОГО СТАТУСУ ЯК ПРАВОНАСТУПНИЦЯ-НОВАТОР АНТИЧНИХ ДОГМ.....	88
Зозулик Анастасія ПОКРОВА ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ ЯК ДУХОВНИЙ СИМВОЛ КОЗАЦТВА.....	92
Ілечко Софія КУЛЬТУРА ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНА СКЛАДОВА ТА ЗАСІБ ВИРАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ (НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ XVII СТ.).....	94
Омельченко Дмитро НАРАТИВ У СУЧАСНИХ ІДЕОЛОГІЯХ.....	97
Мордовець-Ткач Марта, Федорова Алла МУЗИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОЛІТИЧНОГО ВПЛИВУ ТА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	100
Абрасьова Дар'я КОЗАЦЬКІ ДУМИ ТА ПІСНІ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЇ ВОЇНА.....	105
Карогодіна Єлизавета ЗОЛОТО ПОЛУБОТКА: МІЖ ЛЕГЕНДОЮ ТА РЕАЛЬНІСТЮ.....	108
Ярмак Софія ПОЛІТИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ГЕТЬМАНА ЯК ГАРАНТІЯ СТАБІЛЬНОСТІ КОЗАЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ.....	111

ЗОЗУЛИК АНАСТАСІЯ

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальність 035

«Філологія», факультет «Іноземних мов, медіа та психології»

Науковий керівник: **МЕЛЬНИК ЮЛІЯ**, кандидатка політичних наук,
доцентка кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін

Міжнародний університет, м. Одеса, Україна

ПОКРОВА ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ ЯК ДУХОВНИЙ СИМВОЛ КОЗАЦТВА

За часів козацтва свято Покрови Пресвятої Богородиці було одним з найбільш шанованих свят. Покрова Пресвятої Богородиці мала певне особливе значення для козаків, вони вважали її своє покровителькою та захисницею під час різних битв чи походів [5]. Шанування Покрови визначало не тільки релігійні значення, але в той час і формувало моральні цінності, традиції військ, а також уявлення про небесну підтримку в битвах. Саме тому козацтво, яке було основною військовою силою обрало Покрову своїм головним святом. З часом ця віра стосувалась не лише козаків, а також весь український народ. Народ мав віру, що цей символ надає мужності та сили, а її образ ставав уособленням перемоги та свободи. Вивчення історичних джерел дає змогу зрозуміти, чому саме Покрова стала головним святом для козаків. Це свято символізувало єдність війська, віру в перемогу та надію на Боже благословення. Саме на честь Покрови освячувалась головна церква на Січі, де козаки присягались на вірність війську та молились перед походами [1]. З історії свято Покрови виникло у Візантії в 10 столітті. Під час облоги Константинополя святий Андрій Юродивий разом із своїм учнем Єпіфанієм побачив у храмі видіння Богородиці, яка простягнула свій покров над вірянами рятуючи місто від загибелі. Після цього образ Покрови набув особливого значення як символ небесного заступництва та Божої опіки в часи небезпеки.

Коли прийняли християнство на Русі у 988 році образ Богородиці поширювався дуже швидко і саме на цю честь відкривались перші храми серед яких найвідомішим є храм Покрови на Нерлі. Іконографія Богородиці з омофором над козаками відображає уявлення про особливий духовний зв'язок між Матір'ю Божою та козацьким військом. Основним значенням цієї ікони було те, що Богородиця вкриває омофором своїх дітей, так і козацьке військо мало бути одним цілим у боротьбі за віру та свободу [4]. У 1576 році була збудована Січова церква Покрови Пресвятої Богородиці, яка була духовним центром, що об'єднувала козаків, а також свідчила про високі релігійності запорожців та їхнього прагнення до незалежності. Це була перша дерев'яна церква, зведена на Січі. Запорожці вважали свою церкву незалежною від вищої ієрархії та рішення Кошової старшини ставились вище влади київського митрополита. Ця підтримка Покрови не лише зміцнювала бойовий дух

Запорізьких козаків, але стала важливим елементом української національної традиції, що об'єднувала військові і релігійні аспекти життя. Культ Покрови Богородиці відігравав ключову роль в усвідомленні козацької спільноти свого обов'язку про захист рідної землі та народу, ікони з її зображенням стали важливим елементом церковного інтер'єру та домашнього побуту, символізуючи захист та благословення [2].

Окрім цього, Свято Покрови Пресвятої Богородиці займало важливе місце в духовному житті козаків, виконуючи низку важливих функцій, які сприяли формуванню їхнього світогляду та національної ідентичності. Козаки вірили, що Пресвята Богородиця оберігає їх у бою та в житті, а її ікона знаходилася в кожному курені. Перед походами козаки молилися до Богородиці, звертаючись із молитвою «Під Твою милість прибігаємо, Богородице Діво». Через свято передавалися традиції, пісні, легенди та героїчні сюжети, а також воно слугувало прикладом для молодшого покоління козаків, виховуючи в них почуття відповідальності та мужності. Ікони на хоругвах та стягах зміцнювали культурну пам'ять та національну свідомість [3].

Опираючись на сьогодні ми можемо побачити, що духовний зміст свята не втратив своєї актуальності, воно набуло нового значення, поєднавши минуле та сучасні реалії. У наш час Покрова стала символом національної єдності та незламності в тяжкі часи. За наказом Президента сьогодні ми відзначаємо це свято як державне. 1 жовтня ми відзначаємо свято Покрови, День козацтва, а також святкуємо День захисників та захисниць України, що саме вказує нам на єдність минулого та сучасності. Особливого значення Покрова набуває в умовах теперішньої війни, коли українські воїни знову захищають рідну землю. Можна побачити, що дуже часто сучасні українські воїни порівнюють себе з козаками та притримуються їхніх традицій та віросповідань. Для них образ Богородиці стає духовним щитом, символом віри та надії в перемогу, він нагадує, що в історії українців завжди була присутня Божо опіка, яка допомагала вистояти у найважчі часи. Таким чином, Покрова Пресвятої Богородиці виступає не лише церковним святом, а й глибоким духовним символом козацтва та всього українського народу, який показує нам неперервність традицій, зміцнює віру, додає сили та впевненості в майбутнє.

Отже, образ Покрови Пресвятої Богородиці мав визначне значення у духовному та культурному житті козацтва, він виступав символом Божого захисту, об'єднував козацькі громади та зміцнював їхню згуртованість. Покрова формувала моральні та етичні цінності, відвагу і готовність захищати рідну землю, а також була символом, який зберігав традиції. Вона об'єднувала воїнів у найважчі часи, залишала віру у власні сили та слугувала духовним захистом у битвах для козаків. Сьогодні свято залишається досить актуальним, нагадуючи нам про традиції минулого, формуючи національну свідомість та духовну спадщину України. Через досить великий період часу Покрова

залишається для всіх нас символом мужності, сили, єдності та духовного захисту, який надихає сучасних українців на збереження культури та віри в перемогу і незалежність.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Голобуцький В. О. Запорозьке козацтво. Київ : Вища школа, 1994. 539 с.
2. Коваль В. І. Козацькі святині та релігійні традиції. Львів : Світ, 2005. 160 с.
3. Крип'якевич І. П. Історія українського війська. 4-те вид. Київ : Світ, 1994. 600 с.
4. Культурно-релігійні аспекти козацької доби : збірник наукових праць. Київ: Інститут історії України НАН України, 2018. 350 с.
5. Яворницький Д. І. Історія запорозьких козаків. Т. 1. Київ : Наукова думка, 1990. 592 с.

ІЛЕЧКО СОФІЯ

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальність 073
«Менеджмент», навчально-науковий інститут публічної служби та
управління

Науковий керівник: **ШАНОВСЬКА ОЛЕНА**, кандидатка історичних наук,
доцентка кафедри філософії, історії та політології
Національний університет «Одеська політехніка», м. Одеса, Україна

КУЛЬТУРА ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНА СКЛАДОВА ТА ЗАСІБ ВИРАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ (НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ XVII СТ.)

Культура є дуже важливою складовою та водночас засобом вираження національної ідентичності (від англ. identity – тотожність, справжність, самобутність), що розуміється як віднесення особи чи групи людей до певної спільноти співгромадян, воно є унікальним і рівноцінним внутрішнім «Я» інших і є основою людської гідності [5, с. 22]. Виявлення культурно-ціннісних смислів, які об'єднують суспільство – важлива умова збереження власного «Я» у взаємопов'язаному світі.

Власна багата оригінальна, своєрідна українська культура демонструє безперервність національного розвитку, а відтак окремішність українського народу, і є підставою для надання українцям права на власну державність. У часи російської агресії проти України значення культурної спадщини стає ще більш актуальним, оскільки культура відіграє ключову роль у самовизначенні, зміцненні національної єдності, духовного опору.

Українська культура XVII століття пережила період підйому, який став важливим етапом у формуванні первісної української традиції. Як влучно

Наукове видання

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.